

REPERE METODOLOGICE

pentru aplicarea noului curriculum liceal

LOGICĂ

Clasa a IX-a • Trunchi comun • 2026–2027

De la opinie la întemeiere, evaluare și decizii de reformulare

IDEEA CENTRALĂ

Noua programă face din disciplina *Logică* un instrument pentru cunoaștere și comunicare eficientă, contribuind la clarificarea limbajului, formarea raționamentelor, evaluarea argumentelor, contraargumentelor, identificarea manipulării și luarea unor decizii întemeiate.

ÎNAINTE SĂ ACCEPT O AFIRMAȚIE

Gândirea critică nu înseamnă să respingi tot. Înseamnă să calibrezi încrederea după calitatea argumentelor și a dovezilor.

CUM SE CITEȘTE RAPID

ANCORE	FORMALIZEZ	VERIFIC	APLIC	REVIZUIESC
gândire critică din gimnaziu	formă logică și limbaj	adevăr, validitate, surse	argumente reale și media	îmi schimb opinia dacă temeiurile o cer

01 Cum citim noua programă?	02 Ce se schimbă?
03 Ce poate fi valorificat?	04 Ce achiziții au dobândit elevii în gimnaziu?
05 Cum folosim standardele V–VIII?	06 O oră pe săptămână: ce este realist?
07 De la opinie la argument	08 Adever și validitate: distincția care schimbă lectura logicii
09 Limbaj clar: polisemie, ambiguitate, vaguitate	10 De la limbaj natural la formă logică
11 Logica propozițiilor: când simbolizarea are sens	12 Termeni, definire și clasificare
13 Propoziții categorice și relații logice	14 Silogismul și necesitatea concluziei
15 Inducția și analogia: concluzii probabile	16 Evaluarea argumentelor
17 Sofisme: de la etichetă la explicație	18 Surse și credibilitate
19 Persuasiune, manipulare și mass-media	20 Logică și IA
21 Cum construiesc parcursul anual?	22 Dincolo de «explic regula – rezolv exerciții»
23 Strategii: când, cum și prin ce verific	24 Dezbateră și harta de argumente

25 Proiectul și problemele comunității	26 Interdisciplinaritate reală
27 Evaluarea care produce învățare	28 Diferențiere fără trasee paralele
29 Trei microsecvențe	30 Ce mai folosim din Reperele 2021?
31 Întrebări pentru propria proiectare	32 Documente de referință și anexa Excel

33 Notă privind realizarea documentului

01

CUM CITIM NOUA PROGRAMĂ?

Logica nu este o listă de formule. Este un instrument de sprijin al gândirii și comunicării.

Programa aprobată prin OMEC 6930/2025 formulează patru competențe generale ale grupului disciplinar socio-umane și, la nivelul *Logicii*, le concretizează prin competențe specifice care cer recunoaștere, formalizare, evaluare, construire de argumente, analiză critică a comunicării, combaterea manipulării și participare la rezolvarea unor probleme.

CG1	CG2	CG3	CG4
UTILIZEZ CONCEPTE	MĂ RAPORTEZ CRITIC	APLIC ȘI COOPEREZ	ACȚIONEZ RESPONSABIL

SE SCHIMBĂ ACCENTUL

Conținuturile de logică formală rămân obligatorii, dar programa le cere mobilizate în contexte: conversații, știri, reclame, postări online, dezbateri, proiecte, situații de decizie și inclusiv mesaje generate prin platforme IA.

02

CE SE SCHIMBĂ, DE FAPT?

O disciplină mai explicit legată de gândire critică, surse, media și decizie.

2009	2025	SCHIMBAREA DE ACCENT
5 CG generale socio-umane	4 CG comune grupului disciplinar	arhitectură mai simplă, cu raportare critică explicită
comunicare, argumentare și integrare socială	argumentare + evaluarea credibilității surselor + media/rețele sociale/IA	actualizare a contextelor de aplicare
logică formală clasică: termeni, propoziții categorice, silogisme	logica propozițiilor și predicatelor în TC	formalizarea este mai sistematică
sofisme și persuasiune/manipulare	sofisme de limbaj și relevanță explicit listate; combaterea manipulării este CS din TC	mai multă precizie și aplicare
evaluare formativă și instrumente complementare recomandate	proiect, portofoliu, auto/interevaluare	continuitate metodologică puternică
metode active recomandate	strategii euristice, algoritmice și combinații între acestea	claritate în alternarea metodelor

03

CE POATE FI VALORIFICAT?

Experiența acumulată este resursă pentru noile intenții curriculare.

REȚINEM DIN PROGRAMĂ ANTERIOARĂ	REINTERPRETĂM	EVITĂM
exercițiile de simbolizare	ca transformare din limbaj natural în formă logică	șiruri lungi fără context și explicație
tabelele de adevăr	ca metodă de testare a validității	completare mecanică fără verdict argumentat
silogismul	ca model pentru necesitatea concluziei	memorarea figurilor/modurilor ca scop în sine
definiția și clasificarea	ca instrument de clarificare în orice disciplină	liste de reguli fără exemple autentice
sofisme	ca analiză a mecanismului erorii	catalog de denumiri latine memorate
dezbaterile	cu hartă de argumente	concurs retoric în care câștigă vocea mai puternică
testul scris	într-un sistem cu proiect, analiză de media, portofoliu, autoevaluare	testul ca singura dovadă

REFLECTĂM ASUPRA PROCESULUI DIDACTIC

Dacă elevul știe numele unui sofism, dar nu poate explica de ce premisa este nerelevantă sau ce ar constitui un argument mai bun, ce am evaluat de fapt?

04

CE ACHIZIȚII AU DOBÂNDIT ELEVII ÎN GIMNAZIU?

Logica nu pornește de la zero: adresarea de întrebări, exprimarea opiniilor, construirea argumentelor au fost deja exersate.

Cea mai puternică ancoră sunt competențele de gândire critică formate în clasa a V-a, prin faptul că elevii pot formula opinii și argumente simple și pot evalua argumentele altora, inclusiv prin identificarea unor erori simple de judecată.

În clasa a VII-a, argumentarea devine parte a manifestării cetățeniei democratice și a luării deciziei, iar în clasa a VIII-a se promovează compararea opțiunilor, riscurilor și planificarea acțiunii.

ANCORĂ	CLASA	CONTINUARE IX
opinie – explicație – argument	V	argumentare structurată și contraargumentare
fapt vs opinie; criterii pentru argumente	V	surse, premise, dovezi, erori
stereotipuri și prejudecăți	VI	sofisme, manipulare și bariere în comunicare
argumentarea valorilor și regulilor	VII	argumente pentru soluții și decizii
proiect și participare	VII	proiect comunitar bazat pe argumente
comparație avantaje/riscuri	VIII	evaluarea soluțiilor și incertitudinii

05

CUM FOLOSIM STANDARDELE V–VIII?

DE BAZĂ	CONSOLIDAT	AVANSAT
identifică / lucrează cu sprijin și contexte familiare	explică și argumentează autonom în contexte familiare	evaluează, transferă și argumentează în contexte noi sau cu mai multe fațete

DECIZIE	Un test inițial sau 3–5 sarcini care să evalueze claritatea unei afirmații, distingerea între fapt și opinie, construirea unui argument simplu, identificarea unei erori și justificarea unei decizii.
---------	--

06

O ORĂ PE SĂPTĂMÂNĂ: CE ESTE REALIST?

MAI EFICIENT	MAI PUȚIN EFICIENT
aceeași situație implică analiza limbajului, formalizarea, evaluarea și argumentarea	lecții complet separate pentru fiecare micro-noțiune
puține raționamente, analizate profund și apoi transferate	zeci de exerciții aproape identice
tabele de adevăr folosite pentru verdict și justificare	tabele completate fără interpretare
sofisme analizate în texte reale/realiste	memorarea definițiilor latine fără mecanism
proiect scurt care folosește instrumente logice	produs digital decorativ
feedback pe primul pas problematic	«greșit, mai încearcă»

PRINCIPIU

La 1 oră/săptămână, profunzimea vine din sarcini cu funcție multiplă: învățare + aplicare + dovadă + feedback. Nu din acoperirea rapidă a cât mai multor exemple.

07

DE LA OPINIE LA ARGUMENT

O opinie devine argumentată atunci când are temeiuri relevante care conduc la o concluzie justă.

ÎNTREBARE	CE ÎNVAȚĂ ELEVUL
Ce se susține?	identifică teza/concluzia
Pe ce se bazează?	identifică premisele/dovezile
Cum susțin premisele concluzia?	face explicit raționamentul
Ce obiecție relevantă există?	formulează contraargument
Ce aş schimba dacă apare o dovadă mai bună?	revizuieste opinia

SE SCHIMBĂ ACCENTUL

Programa spune explicit că elevul trebuie să adopte și/sau să schimbe o opinie atunci când argumentele și/sau faptele o cer. Capacitatea de revizuire devine, așadar, semn de raționalitate, nu de slăbiciune.

08

ADEVĂR ȘI VALIDITATE

Una dintre cele mai importante distincții ale disciplinei.

ADEVĂR $\neq$ VALIDITATE

ADEVĂRUL

- privește propozițiile / afirmațiile
- întrebarea: «cum este în realitate?»
- depinde de conținut și dovezi

VALIDITATEA

- privește raționamentele / inferențele
- întrebarea: «rezultă concluzia?»
- depinde de forma logică

CAZ	VERDICT
premise adevărate + inferență validă	concluzia trebuie să fie adevărată
premise adevărate + inferență nevalidă	concluzia poate fi adevărată, dar nu rezultă logic din premise
premise false + inferență validă	concluzia care rezultă din premise este falsă, chiar dacă acest lucru contrazice realitatea
concluzie adevărată	nu dovedește singură că raționamentul a fost valid

PENTRU REFLECȚIE

Cât de des cerem elevului nu doar răspunsul, ci și să precizeze ce anume verifică: adevărul unei premise, validitatea inferenței sau ambele?

09

LIMBAJ CLAR: POLISEMIE, AMBIGUITATE, VAGUITATE

Claritatea nu este un exercițiu de stil; este o condiție pentru argumentarea corectă.

PROBLEMĂ	EXEMPLU DE SARCINĂ	CE VERIFIC
polisemie	același cuvânt are sensuri diferite în două premise	păstrează sensul pe parcursul argumentului?
ambiguitate	enunțul permite două structuri/interpretări	poate rescrie fără ambiguitate?
vaguitate	termenul nu are granițe suficient de clare	poate preciza criteriul?
definiție circulară	termenul se explică prin el însuși	poate rupe cercul?

DE LA PROGRAMĂ LA ACTIVITATEA LA CLASĂ

O postare online poate fi folosită pentru a identifica simultan teza și dovezile, dar și termenii vagi și efectul lor asupra argumentării.

10

DE LA LIMBAJ NATURAL LA FORMĂ LOGICĂ

Formalizarea este utilă dacă păstrează sensul și permite verificarea.

PAS	ÎNTREBARE
1. clarific	Ce înseamnă exact enunțul?
2. identific structura	Care sunt propozițiile simple / predicatele / cuantificatorii?
3. simbolizez	Ce semne folosesc și ce semnifică?
4. verific	Am păstrat ordinea și sensul conectorilor?
5. testez	Ce spune metoda de verificare?
6. revin în limbaj natural	Pot explica verdictul fără simboluri?

REȚINEM

Elevul care poate simboliza, dar nu poate reveni în limbaj natural și explica ce a demonstrat, are încă o achiziție fragilă.

11

LOGICA PROPOZIȚIILOR: CÂND SIMBOLIZAREA ARE SENS

Tabelele de valori de adevăr sunt metode, nu scopuri.

ÎN LOC DE...	PROPUN...	VERIFIC
20 de tabele aproape identice	3–4 raționamente a căror validitate a fost evaluată prin diferite metode, urmate de explicație și comparație între metode	poate spune ce arată ultima coloană?
simbolizare izolată	enunțuri din matematică, științe, reguli școlare, media	păstrează sensul enunțului?
corectare prin răspuns final	identificarea primului rând/pas problematic	poate explica eroarea?
o singură metodă	comparație: tabel de adevăr vs reducere la absurd, unde este cazul	alege metoda potrivită?

12

TERMENI, DEFINIRE ȘI CLASIFICARE

Logica termenilor are putere transversală: fiecare disciplină definește și clasifică.

APLICAȚIE	SARCINĂ
biologie	analizează o clasificare și verifică unicitatea criteriului
istorie	definește un concept evitând circularitatea și vaguitatea
geografie	compară extensiunile a doi termeni
matematică	identifică genul proxim și diferența specifică într-o definiție
TIC	construiește o clasificare a tipurilor de date după un criteriu explicit
viață cotidiană	corectează o definiție dintr-o reclamă sau postare

INTERDISCIPLINARITATE

Această secțiune oferă una dintre cele mai naturale punți dintre *Logică* și restul curriculumului: definirea și clasificarea pot fi exersate pe conținuturile altor discipline, fără ca *Logica* să-și piardă identitatea.

13

PROPOZIȚII CATEGORICE ȘI RELAȚII LOGICE

Formalizarea ne ajută să vedem ceea ce limbajul obișnuit poate ascunde.

CE OBSERV	ÎNTREBARE
cantitatea	vorbim despre toți, unii sau niciunul?
calitatea	afirmăm sau negăm apartenența?
termenii	care este subiectul logic și care este predicatul logic?
raportul	propozițiile pot fi simultan adevărate? dar false?
forma standard	ce rămâne neschimbat/ce se schimbă când reformulez?

14

SILOGISMUL ȘI NECESITATEA CONCLUZIEI

Miza nu este memorarea figurilor, ci înțelegerea condițiilor în care concluzia urmează necesar.

MOMENT	ÎNTREBARE
structură	care sunt cele două premise și concluzia?
termeni	ce rol au termenul mediu, major și minor?
reguli	ce condiție de validitate este încălcată?
formalizare	ce se păstrează din argumentul în limbaj natural?
verificare	concluzia rezultă din premise sau doar pare plauzibilă?
transfer	pot construi un contraexemplu?

PENTRU REFLECȚIE

Un elev care recită legile silogismului, dar nu poate explica de ce un raționament silogistic este nevalid, stăpânește informația, dar nu o poate aplica, folosind logica drept instrument.

TIPURI DE RAȚIONAMENTE		
DEDUCTIVE	NEDEDUCTIVE	
DEDUCTIVE	INDUCTIVE	ANALOGII
dacă este valid și premisele sunt adevărate, concluzia urmează în mod necesar, este certă	concluzia este susținută cu un anumit grad de probabilitate de cazurile/datele observate	concluzia se sprijină pe asemănări relevante între cazuri
ÎNTREBARE DE EVALUARE PENTRU RAȚIONAMENTELE NEDEDUCTIVE	INDUCȚIE	ANALOGIE
Ce poate slăbi argumentul?	eșantion mic, nerepresentativ, contraexemple	asemănări superficiale, diferențe relevante
Ce mă face să cresc încrederea?	mai multe date, diversitate	mai multe asemănări relevante și lipsa diferențelor decisive
Ce formulez la final?	o concluzie calibrată, nu absolută	o concluzie prudentă

16

EVALUAREA ARGUMENTELOR

Gândirea critică înseamnă să știm ce anume evaluăm.

ÎNAINTE SĂ ACCEPT O AFIRMAȚIE

Gândirea critică nu înseamnă să respingi tot. Înseamnă să calibrezi încrederea după calitatea argumentelor și a dovezilor.

CRITERIU	ÎNTREBARE
claritate	înțeleg exact afirmația și termenii?
acceptabilitatea premiselor	am temeiuri să accept premisele?
relevanță	premisele chiar susțin teza?
suficiență	sunt suficiente pentru concluzia formulată?
validitate / forță	concluzia urmează în mod necesar necesar sau este bine susținută probabilistic?
surse	dovezile provin din surse credibile și independente?
contraargument	ce obiecție serioasă trebuie luată în calcul?

17

SOFISMELE: DE LA ETICHETĂ LA EXPLICAȚIE

A spune «ad hominem» nu este suficient. Elevul trebuie să explice mecanismul erorii.

SOFISM / EROARE	ÎNTREBARE OPERAȚIONALĂ
echivocație	s-a schimbat sensul aceluiași cuvânt pe parcursul argumentului?
amfibolie	structura frazei permite două interpretări?
compoziție / diviziune	o proprietate a părților este transferată nejustificat întregului sau invers?
ad hominem	persoana este atacată în locul argumentului?
ad ignorantiam	lipsa dovezii este tratată drept dovadă a contrariului?
ad verecundiam	autoritatea invocată este relevantă și suficientă?
ad misericordiam	emoția înlocuiește justificarea relevantă?
ad baculum	amenințarea/forța înlocuiește argumentul?

CHEIE DE VERIFICARE

Pentru fiecare sofism cerem trei lucruri: 1) localizarea exactă a erorii; 2) explicația care arată de ce premisele nu susțin concluzia; 3) o variantă de argumentare mai bună.

18

SURSE ȘI CREDIBILITATE

Argumentul este mai bun când premisele sunt susținute de surse adecvate.

PAS	ÎNTREBARE
identific sursa	cine afirmă și în ce context?
verific expertiza	are competență relevantă pentru tema respectivă?
caut dovada	pe ce se bazează afirmația?
coroborez	există confirmări independente?
văd limitele	ce informații lipsesc?
calibrez încrederea	cât de ferm pot formula concluzia?

19

PERSUASIUNE, MANIPULARE ȘI MASS-MEDIA

Nu orice persuasiune este manipulare. Diferența trebuie argumentată.

PERSUASIUNE	MANIPULARE
argumentele și intenția pot fi analizate	ascunde, distorsionează sau exploatează vulnerabilități
respectă autonomia interlocutorului	încearcă să reducă autonomia decidentului
poate folosi emoția fără a substitui complet temeiurile	emoția, frica sau presiunea pot înlocui temeiurile
permite contraargument și verificare	poate bloca verificarea sau prezenta falsă urgență/autoritate

DE LA PROGRAMĂ LA ACTIVITATEA LA CLASĂ

Analiza unei reclame sau a unei postări trebuie să depășească verdictul «manipulare». Elevul identifică teza, mijloacele persuasive, premisele, sursele, eroarea și propune o variantă de comunicare onestă.

20

LOGICA ȘI IA

Răspunsul generat poate fi fluent, coerent și totuși greșit sau slab argumentat.

CE FACE IA	CE TREBUIE SĂ FACĂ ELEVUL
produce o afirmație	o clarifică și o separă de explicație
produce temeiuri	verifică relevanța și suficiența lor
citează sau inventează surse	verifică existența și credibilitatea surselor
formalizează	verifică păstrarea sensului
dă un verdict de validitate	aplică independent o metodă de verificare
generează contraargument	verifică dacă răspunde tezei reale și nu unui «om de paie»

PRINCIPIUL IA

IA poate produce un răspuns; elevul trebuie să producă o judecată logică și să poată evalua conținutul propus de IA.

21

CUM CONSTRUIESC PARCURSUL ANUAL?

Pornim de la progresia competențelor, nu de la simpla succesiune a capitolelor.

UNITATE	ÎNTREBARE	ORE
U0	Cum gândim și comunicăm înainte de a formaliza?	4
U1	Adevărat înseamnă și valid?	5
U2	Cum se construiește și se testează o inferență deductivă?	4
U3	Cum ne ajută termenii și propozițiile categorice să gândim mai precis?	6
U4	Când urmează concluzia în mod necesar?	5
U5	Când concluzia este probabilă, nu sigură?	4
U6	Cum recunoaștem un argument slab sau manipulator?	5
U7	De la argument la decizie comunitară	1
U8	Ce am învățat să verific înainte de a crede sau distribui?	1

ANEXA EXCEL

Planificarea cu sens dezvoltă modelul pentru aproximativ 35 de ore, fără a include CS fix ca obligație pentru TC. Este o propunere agregată și ajustabilă, nu o distribuție obligatorie pe săptămâni.

22

DINCOLO DE «EXPLIC REGULA – REZOLV EXERCITIUL»

CONȚINUT VERIFICAT	EXPLICAȚIA DIRECTĂ E UTILĂ	DAR TREBUIE URMATĂ DE...
simboluri și convenții	da: scurt, precis, fără ambiguități	transpunerea în limbaj natural
metodă de verificare	da: modelare a primului exemplu	alegerea metodei și justificarea verdictului
reguli ale definirii	da, cu exemple	analiza erorilor și reconstrucție corectă
sofisme	pentru numire și mecanism	analiza unor texte și reconstrucție corectă
argumentare	nu este suficientă	construcție, critică, contraargument, revizuire

PRINCIPIU

Cel puțin o parte dintre operațiile: formularea premiselor, alegerea metodei, executarea verificării și oferirea verdictului trebuie să fie realizate de elev, chiar dacă este sprijinit de profesor. Astfel i se oferă, pe lângă informații privitoare la utilizarea instrumentului logicii, și capacitatea de a lua decizii privitoare la modalitatea de învățare.

23

STRATEGII: CÂND, CUM ȘI PRIN CE VERIFIC

STRATEGIE	CÂND	CHEIE DE VERIFICARE
analiza erorii	formalizare, definiții, inferențe, sofisme	identifică primul pas relevant și explică de ce este greșit
atelier de formalizare	transformarea limbaj natural ↔ limbaj formal	poate reveni în limbaj natural fără pierdere de sens
învățare reciprocă	definire, clasificare, verificarea validității	fiecare elev poate justifica verdictul grupului
studiu de caz media	argumente, surse, manipulare	separă teza, premisele/dovezile și erorile
dezbateri cu hartă de argumente	argumentare și contraargumentare	se răspunde argumentului real, iar premisele pot fi identificate
proiect	problemă socială/comunitară	instrumentele logicii sunt vizibile în proces și produs

24

DEZBATEREA ȘI HARTA DE ARGUMENTE

ROL	SARCINĂ
susținător	formulează teza și premisele
verificator	testează relevanța și suficiența premiselor
documentarist	verifică sursele și dovezile
oponent	construiește contraargumentul cel mai puternic
observator logic	identifică erori și puncte de revizuire
sintetizator	formulează ce a rămas susținut și ce rămâne incert

EVALUARE ÎNTRE COLEGI

Evaluarea între colegi nu înseamnă «dă-i o notă colegului». În *Logică*, elevul poate verifica dacă premisa este relevantă, dacă inferența este validă sau dacă o obiecție răspunde tezei. Astfel își dezvoltă propriul criteriu de calitate.

25

PROIECTUL ȘI PROBLEMELE COMUNITĂȚII

ETAPĂ	INSTRUMENT LOGIC
definirea problemei	clarificarea termenilor și întrebării
documentare	evaluarea surselor și datelor
soluții	argumente pro/contra
selecție	criterii și consecințe
decizie	raționament explicit
prezentare	hartă de argumentare
reflecție	ce informație ar putea schimba soluția?

REȚINEM

Pentru ca implicarea *Logicii* să fie evidentă, trebuie să fie vizibil ce termeni au fost clarificați, ce argumente au fost construite și evaluate și cum s-a ajuns la decizie.

26

INTERDISCIPLINARITATE

DISCIPLINĂ	CONEXIUNE ȘI TRANSFER
matematică	propoziții, conectori, condiții, demonstrații, contraexemple
științe	ipoteză, date, inducție, explicație, cauzalitate
limba română / maternă	text argumentativ, coerență, contraargument, discurs
istorie	surse, explicații, cauze, argumente și interpretări
geografie	date, surse, inferențe și decizii pe criterii
TIC	algoritmi, condiții logice, IA, surse și verificare

CHEIE

Interdisciplinaritatea este reală atunci când instrumentul logic schimbă calitatea gândirii în disciplina parteneră, iar contextul partener oferă o problemă autentică pentru *Logică*.

EVALUAREA PENTRU ÎNVĂȚARE ÎN LOGICĂ

Evaluarea se încheie nu cu nota, ci cu o decizie.

Ce termen clarific? Ce pas inferențial refac? Ce sursă verific? Ce contraargument testez? Ce poziție revizuiresc?

MAI PUȚIN UTIL	MAI UTIL
„Nevalid.”	„Ai premise adevărate, dar concluzia nu rezultă cu necesitate din temeiuri. Aplică metoda de verificare și indică combinația care produce contraexemplul.”
„Definiție greșită.”	„Definiția este prea largă, respectiv include și obiecte care nu aparțin termenului definit. Găsește un contraexemplu și restrânge diferența specifică.”
„Sofism.”	„Ai identificat atacul la persoană; explică de ce informația despre persoană nu este relevantă pentru teză și reconstruiește argumentul fără atac.”

EVALUAREA SE ÎNCHEIE...

cu o decizie: ce regulă reiau, ce reprezentare schimb, ce pas refac, ce sursă verific, ce contraargument aduc.

28

DIFERENȚIERE FĂRĂ TRASEE PARALELE

Aceeși competență, sprijin diferit.

DIMENSIUNE	MAI MULT SPRIJIN	MAI MULTĂ AUTONOMIE
limbaj	termeni evidențiați și glosar	elevul identifică singur termenii problematici
formalizare	simboluri date	alege simbolurile și justifică
validitate	metoda indicată	alege metoda de testare
argument	premise și concluzie marcate	reconstruiește structura din text
surse	2 surse oferite	caută, compară și justifică alegerea surselor
contraargument	tip de obiecție sugerat	construiește și evaluează obiecția
proiect	problemă și criterii date	formulează problema și criteriile

IMPORTANT

Sprijinul nu înseamnă simplificare permanentă. Scopul este retragerea treptată a sprijinului pe măsură ce elevul demonstrează controlul instrumentului logic.

29

DE LA PROGRAMĂ LA ACTIVITATE LA CLASĂ: TREI MICROSECVENȚE

Intenție → activitate → dovadă → feedback → transfer.

A. Adevăr sau validitate? — o eroare productivă

MOMENT	ACTIVITATE	EVALUARE
1	profesorul oferă un argument cu premise adevărate, inferență nevalidă și concluzie adevărată	decizie inițială, formulată la nivel intuitiv cu privire la validitate
2	aplică o metodă de verificare	contraexemplu / tabel / diagramă/reguli
3	explică de ce concluzia adevărată nu este dovadă suficientă pentru validitatea argumentului	explicație
4	transferă competența formată la un argument nou	formulează o decizie cu privire la validitate pe baza verificării logice

B. Sofism într-o postare — numesc, explic, reconstruiesc

MOMENT	ACTIVITATE
1	primește un text scurt (de ex, postare pe rețele de socializare)
2	marchează premisele și cuvintele problematice
3	identifică eroarea/sofismul
4	explică mecanismul
5	reconstruiește un argument mai bun

C. IA răspunde. Elevul verifică.

MOMENT	ACTIVITATE
1	primește un răspuns al IA despre o problemă logică
2	identifică definițiile și raționamentul
3	verifică independent validitatea și sursele pe care se bazează adevărul premiselor
4	identifică eroarea de raționament
5	rescrie răspunsul într-o formă riguroasă

REȚINEM

În toate cele trei secvențe, greșeala nu este finalul evaluării, ci resursă pentru învățare: eroarea este identificată, explicată și corectată.

- Ce CS urmăresc?
- Ce ancoră din gimnaziu este relevantă pentru acest pas?
- Elevul distinge adevărul premiselor de validitatea inferenței?
- Formalizarea păstrează sensul limbajului natural?
- Ce termen poate genera ambiguitate sau vaguitate?
- Unde este primul pas logic problematic într-un răspuns greșit?
- Ce sursă susține premisa și cât de credibilă este?
- Contraargumentul răspunde tezei reale sau unei versiuni deformată?
- Am cerut eticheta unui sofism sau explicația mecanismului lui?
- Ce informație ar trebui să-l facă pe elev să-și revizuiască opinia?
- Tehnologia/IA produce o soluție sau un obiect pentru verificare?
- Dezbateră evaluează structura argumentului sau performanța retorică?
- Proiectul are instrumente logice vizibile, nu doar o temă socială?
- Ce feedback poate fi aplicat imediat într-o versiune revizuită?
- Ce decizie iau după evaluare?

32

DOCUMENTE DE REFERINȚĂ ȘI ANEXA
EXCEL

Surse curriculare

- Ministerul Educației și Cercetării. (2025). Programa școlară pentru disciplina *Logică*, clasa a IX-a, trunchi comun și curriculum de specialitate, Anexa nr. 39 la OMEC nr. 6930/19.12.2025.
- Ministerul Educației, Cercetării și Inovării. (2009). Programa școlară pentru *Logică, argumentare și comunicare*, clasa a IX-a, aprobată prin O.M.E.C.I. nr. 5099/09.09.2009.
- Ministerul Educației Naționale. (2017). Programa școlară pentru disciplina *Educație socială*, clasele a V-a–a VIII-a, aprobată prin OMEN nr. 3393/28.02.2017.
- Ministerul Educației și Cercetării – Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare. (2026). Standarde naționale de evaluare asociate disciplinei *Educație civică*, clasele a III-a–a IV-a, și disciplinei *Educație socială*, clasele a V-a–a VIII-a, Anexa nr. 7.
- Ministerul Educației – Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație. (2021). Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a IX-a – *Logică, argumentare și comunicare*.

ANEXĂ

Orientare_si_sprijin_planificare_Logica_IX_TC_2026-2027 (EXCEL, editabil)

Registrul include CG–CS–EAI integral, conținuturile TC integrale, delimitarea TC/CS fix, corespondența CS–conținuturi, planificare agregată, standardele V–VIII integral, ancore gimnaziu–IX, hartă de argumentare, adevăr–validitate, surse și credibilitate, evaluare, strategii, IA/media/manipulare și trimiteri la Reperetele 2021.

33

TRANSPARENȚĂ

NOTĂ PRIVIND REALIZAREA
DOCUMENTULUI

Transparență privind utilizarea IA și drepturile asupra produsului.

Prezentul material a fost elaborat cu sprijinul unui asistent bazat pe inteligență artificială, utilizat ca instrument de documentare, structurare, redactare și revizuire, cu respectarea cadrului legal aplicabil și a regulilor privind elaborarea materialelor educaționale. Conținutul final a fost analizat, selectat, adaptat și validat în cadrul procesului de elaborare, constituind un produs original. Drepturile asupra formei finale a materialului aparțin Ministerului Educației și Cercetării – Centrului Național pentru Curriculum și Evaluare (MEC–CNCE).

NOTĂ CURRICULARĂ

Reperetele au caracter orientativ și nu limitează autonomia profesională. Programa școlară reprezintă documentul de referință obligatoriu. Pentru trunchiul comun nu sunt incluse ca obligații competențele specifice și conținuturile marcate pentru curriculumul de specialitate fix.

Logica devine cu adevărat utilă atunci când elevul nu doar știe cum se numește o formă sau o eroare, ci o poate recunoaște, explica, verifica și folosi pentru a lua o decizie mai bună.